

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu este de doua ori pe septemana: joia si Duminica. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu barzala, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiul prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr. 107. | ANULU XI.

Sabiu, in 24 Novembre 1863.

tru provinciele din Monarchia pe unu aa 8 fl. era pe o jumtate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si trei sitraine pe anu izti pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inceia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru o doua ora cu 5 1/2 cr. s. pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v.

Cumu mai stamu ?

Ochii monarchiei sunt indreptati nainte de tote asupra senatului imperialu. Dar sa nu dicemu totusi, ca sunt indreptati, ci mai bine ca aru fisa fia, — candu corpulu acestu imposantu, reprezentantele unui imperiu de 36 millioane de omeni, s'aru ocupu mai cu deadinsulu de cestiunile cele mari ale monarchiei, si nu s'aru perde atatu de usioru si atatu de adeseori prin trebi si trebusiore minutose. Chiaru si foile vienesse, care 'n partea loru cea mai mare se intrepuu de altmintrea cu atata energia si svatosia pentru acesta tinera institutiune, chiaru si ele sunt constrinse a marturisi, ca senatulu imperialu vorbesce multe, dar face putine, ca cerne — ca sa o spunemu romanesce — tota diu'a, dar de frementatu nu se mai apuca cu deadinsulu; ca totu face si iar desface, si nu mai ajunge la nici unu capetu. De o luna de dile elu desbate asupra bugetului anului venitoriu, si inca nu e gata; ear pecandu va fi sa se apuce de alte lucruri, interne si esterne, care reclama cu atata inietire pasirea lui inainte pe prosceniulu fapteloru: pe atunci sessiunea lui va fi espirata si elu va trebui sa se dissolve. Deca 'ntrebamu: care sunt rezultatele practice ale activitati lui din acesta sessiune? mai n'amu sci, ce sa arelamu afara de votarea bugetului. Mai nici o legen'a esitu din sinulu lui; mai nici unu pasu resolutu elu n'a facutu nici pentru afacerile din afara, internatiunale ale monarchiei, nici pentru cauzele eii cele numeroase dinlantru, care stau inca totu canisce gacituri negacite. Caus'a transsilvana, caus'a ungara, caus'a croato-slavona n'au maintatu mainici cu unu pasu din ceeace erau mai nainte; ocaziunea cea buna de a cerca atragerea Ungariei, — ocaziunea accordarei ajutoreloru pentru cei lipsiti din Ungaria, senatulu imperialu o-a lasatu nefolosita; caci votandu 20 millioane florini pentru acestu scopu, ear nu 30, dupacumu proiectase regimulu, simpatihie Ungariei pentru senatulu imperialu, in locu de a cresce s'au impuinatu si au scadiutu, si foile magiare o spusera acestu destulu de pe fatia prin rastitulu cuventu: ca Ungaria si asi nu va peri! — Pentru atragerea Transsilvaniloru inca nu scimu sa se fia facutu ceva, afara de cuventulu d. ministru de finantie pentru procederea domola la scoterea darei, si a d. ministru de statu dela banehtulu datu in onorea Transsilvaniloru: ca acestia voru vede catu de curendu, ce va sa dica a tine de imperiu, si ca nu va trece multu, panacandu intre Vienn'a si Sabiu va sbarna calulu de abore. — In fine nici simpatihie Galitaniloru nu credemu sa se fia cascigatu in mesura mai mare, decandu cestiunea liniei de feru intre Leopole si Cernautiu se tragana din septemana 'n septemana si se totu mana, cum se dice, dela Pilatu la Cajaf'a. — Aceste impregiurari de siguru inca voru fi contribuindu la tardiatatea si molitiunea pertractariloru, ce se manifesteza in siedintiele plenarie ale senatului imperialu. — Alte cauze mai sunt, dupacumu spunu foile publice, lips'a de simtiu practic in multu dintre membri, — unu simtiu stangaciu, care asupra celor mici desbate ore 'ntregi fara lipsa, ear preste ele mari trece cu tacerea. Apoi ca o pedeca se lungesce 'n calea pertractariloru si pedantismulu si ambitiunea multoru ablegati, cari bunaora ca si in diet'a nostra — inca nu s'au potutu inaltia la acelu gradu de maturitate parlamentara, ca sa scia deosebii intre lucruri si persone. Cititorii nostri voru fi avutu ocaziune de a vede, ca sunt unii ablegati, cari facu opositiuni numai din pasiuni personale, pentruca cutare seu cutare propunere ori amendentu se aduse din partea cutarui'a si cutarui'a.

Dar cu tote acestea senatulu imperialu are dreptu de a predinte o dejudecare mai indulginta atatu din partea tieriloru esterne, catu si a cetatiuneloru statului nostru; un'a pentruca e o institutiune noua si, ca tote inceputurile, grea; alt'a ca

prin multimea si varietatea nationala, provinciala, limbistica a membriloru lui i se punu pedeci mai la totu pasulu. De aceea, de si impressiunea, ce o face elu astadi asupra privitorului, cam semena cu impressiunea oseminteloru celoru risipite, cele vedu profetulu din legea vechia, totusi avemu cea mai buna sperantia, ca contielegerea mutuala, iubirea patriei co nuue, rivalitatea iutru jertse pentru bunastarea si onorea eii voru devoni spiritulu de vietia, ce va sufla preste aceste oseminte si le va inviea si va face din ele unu poporu mare si tare. —

In privintia causei ungare e de insemnat, ca vocile pentru impacarea cu Austria devinu totu mai dese si anume vinu dela barbati, caror'a nici Magiarii cei mai magiari nu le voru pote impata lips'a de patriotismu, capacitate si caracteru. Cuventulu de tronulu lui Napoleonu fusese si pentru o parte a Magiiloru unu ventisioru, ce sufla in foculu celu ascunsu sub cenusia, si se pareca, ca candu sperantiele cele politico-messiane — caci credemu ca le potemu dice asiá, — incepusera a flacara de nou; dar totdeodata vine de alta parte si spiritulu lui Szecheny si sioptesce celoru ce suntu capaci a-lu audi: Sa feresca Dumnedieu pe Ungaria de ajutoriu strainu! Or'a, in carea aru cade ea subt o protectiune straina: francesa, germana ori rusesca, aru fi ora mortii pentru Magiari! —

Despre o calatoria a Maiestatii Sele prin Ungaria, si mai cu sema prin tinuturile cercetate de lipsa, se vorbesce ca despre unu ce siguru; numai tempulu inca nu se scie; suni punu terminu numai de cate o septemana done; altii — firesce iar „din isvore autentice“, ca si cei d'antaiu — lu mai prelungescu.

Ce s'a facutu in cestiunea croato-slavona in ceste din urma, nu scimu; cele mai momentose le amu impartasitu inca 'n nr. nostru penultimu: ca adica comitii supremi din regarulu triunitu suntu conchiamati la Vienn'a la Cancellaria aulica respectiva pentru consultatiuni privitore la tramiterea in senatulu imperialu.

Aspiratiunile Poloniloru de sub sceptrulu muscalescu nu poteau sa nu treca si la Polonia din Austria. Scimu atatu din Senatulu imperialu, catu si din alte comunicate, cum stau lucrurile prin Galitia: cum adica guvernulu celu misteriosu nationalu si-au aruncatu rociurile si dealungulu si dealatulu Galitei, cum are organele sele de finantie, de gendarmeria, de justitia — chiaru si criminala — si de admistratiune. Numeroase cercetari de case, arestari, incriminari, suspendari, sequestrari s. a. ne arata, ca Galitia pote preste putinu are sa 'ntempine legea martiala; caci guvernulu se pare resolutu a nu lasa nici unu midilocu necercatu, pentru de a sustioe ordinea.

In fine ce facemu noi Romani din Austria? Noi Ardelenii in ceste din urma ne certamu un'a buna, pentru ca unii diseramu, ca negru e negru, ear altii ne opintiramu a demonstra, ca negru e albu. Dintr'alte aseptamu redeschiderea dietei nostre si speramu, ca deca ablegatii nostri ne aducu dela Vienn'a dari mai mari decum au dusu, d. Ministru de finantie celu putinu la scoterea acestoru dari va demandu a se procede asiá, precum promise in urm'a cuventului dlui Baritiu. Asemenea aseptamu publicarea legii pentru limbi, ca sa gustamu antaiulu fruptu alu constitutiunei nostre celei noue. — Ungureni si Banatienii ascepta si ei, precum se vede, deschiderea dietei ungare; nu scimu inasa, deca parerile defasiurate in acestu diuaru in acesta privintia; ca adica ei, ori va fi dieta ori nu va fi, sa pregatesca o consolidare cu nationalitatele nemagiare din tierra, — va fi aflatu resunetulu acel'a, ce amu doritu si amu dori noi ca sa-lu afle. — In fine Bucovenenii se paru absorbiti de lucruri bisericesci si scolare: sfintirea catedralei, radicarea unei noue resiedintie episcopesci

și înaintarea seminarului diecesan la rangul de facultate teologică, — la care le urâmu celu mai bunu successu, cu atât'a mai vertosu, căci acea facultate aru fi cea d'antâiu și unic'a pentru Teologi'a resarităna în Austri'a.

Dela senatulu imperialu.

Siedinti'a 48 a casei ablegatiloru (sub presiudu straordinariu, fiindu fatia ministrii Schmerling și Burger, apoi secretarulu ministerialu Rassman). Se împartiesce între membrii reportulu comitetului pentru drumulu de feru leopolitano-cernautianu, și alu comitetului de finanție pentru bugetulu justitiei.

Dupa aceea d. S a m w e r, plenipotentiatulu ducelui Fredericu de Augustenburg a tramisu casei o catime de proclamatiuni de a le domnitorulu seu, prin care acest'a se proclama duce în Schleswig—Holstein.

La ordinea dilei e titlulu bugetului privitoriu la culte. Referinte Brinz; desbatero generala nu se face; la desbatero speciala se prelimina.

1) „adausu din partea statului pentru institute religiu-nare catolice“ pe 14 luni 354,686 f.
2) „Pentru cultulu catolicu“; pe 14 luni 198,691 f.
3) „Pentru cultulu evangelicu „ „ „ 66,322 f.
4) „Pentru cultulu greco-orientalu „ „ „ 47,293 f.
5) Equivalente etc. „ „ „ 85,796 f.
6) Spese de patronatu pentru scopuri de cultu 58,761 f. care tôte se 'ncuviintieza fără desbatero, precum și summ'a de 62,648 din Boemi'a și 121,586 f. din Moravi'a, care summe prisosescu din veniturile unoru fonduri religiu-nare.

Alu doilea obiectu de desbatero e „bugetulu pentru consiliulu de statu“, pentru care se ceru 170,000 f.

Aici se 'ncepe o discussiune mai lunga și fôrte interesanta între dr. Berger, ministrulu de statu S c h m e r l i n g și dr. Schindler. Berger ia la critica aspra acestu institutu, care-lu numesce: „ministeriu de a două instantia nerespunsabilu“, și aretandu ca acel'a este o pedeca pentru desvoltarea vietiei constitutiunale a statului, cere, că acel'a sa se prefaca într'o curte de cassatiune a statului. (Cuventulu e 'nsolitu de: Bravo! numerose.) — Ministrulu S c h m e r l i n g combatu assertulu, ca senatulu statului aru impedece vietia constitutiunala, dar de alta parte concede și densulu, ca va fi de lipsa a se reformá. Schindler espune genes'a acestui senatu alu statului și functiunile lui, în fine cêrca a demonstrá, ca tempulu lui a trecut și ca statulu e representatu de ajunsu prin ministeriu și prin cele două case ale senatului imperialu; deci propune din partea comitetului respectiv, că sa decreteze cas'a:

„ca positiunea și organizatiunea senatului de statu e apă de a permite acelui'a o influentia stricatiósa asupra desvoltarei libere a vietiei constitutiunale a statului;“ de aceea sa se provóce regimulu,

„că pâna la sesiunea cea mai de aprópe sa se aduca unu proiectu de lege privitoriu la o reorganizatiune a statului, carea sa armonieze cu responsabilitatea ministriloru și cu desvoltarea libera a vietiei constitutiunale de statu.“

Erá p'ací, a se dá și ministeriulu unu votu de ne'ncedere, dupacumu S c h i n d l e r în adeveru propusese, pentruca ministeriulu nu dusesse la deplinire unele decisiuni ale senatului imperialu din anulu trecut. Dar rectificandu-se apoi ministrulu de statu în cuventu meritoriu, propunerea comitetului, enunciatá prin Schindler, rămâne 'n minoritate de 56 contr'a 91 séu (fiindu numerárele secretariloru diferite) de 54 contr'a 89 voturi. —

În fine se trece și la alu treilea obiectu, ce se afla pusu la ordinea dilei: reportulu comitetului de finanție privitoriu la des sarcinarea pamentului. Referinte K a i s e r s f e l d. Comitetulu propune urmátorele positiuni:

1) datori'a laudemiála *) a statului 73,057,873 f.
2) camatuiru cu 5% de ale prisósoloru diu fonduri de des sarcinarea pamentului 2,990,681 f.
3) Platirea îndereptu a capitalului la fondurile de des sarcinarea pamentului 1,091,912 f.

Comitetulu adauge și propunerea aceea, că regimulu în privinti'a prisósoloru, ce le a luatú din fondulu cutároru regate séu tieri, sa întré în negociatiuni cu dietele acelorú tieri și 'n sesiunea cea mai de aprópe sa astérna negociatiunile senatului imperialu spre aprobare.

*) Asiá se numesce summele, care la vendiarea unui pamentu obagescu avéu a se dá proprietarului respectivu. (Red.)

4) imprumuturi necamatuibile ale erariului date diferitoru fonduri de desgreunarea pamentului (Galiti'a) 3,926,339 f.

5) Imprumuturi camatuibile date fonduriloru de desgreunarea pamentului din Galiti'a și Bucovin'a 1,533,508 f. (Pentru Ungari'a, Croati'a și Slavoni'a, cu totulu în summa de 4,551,051 f. nu se cerura).

Tôte posturile se 'ncuviintieza fără desbatero; asemenea și rubric'a „acoperire“, din care are sa dea inca 4209 f. fondulu din Cracovi'a și 144,234 f. fondulu din Transsilvani'a dela cele 2,375,671 f., ce le a luatú imprumutu.

Baritiu se mira de marimea summei, carea sa o fia datoriulu fondulu franss. de desgreunarea pamentului la erariu. În Tranni'a atâtú de putínu au fostu informati ómenii despre adeverat'a stare a lucrului, încátu densulu și colegii transsilvani candu s'au dusu la senatulu imperialu, au creditu ca statulu e datoriulu Transsilvaniei. Doresce, că negresitu sa se comunice dietei transsilvane prospecte detaiate în privinti'a summei.

Ministrulu de finanție P l e n e r respunde, ca de și summele espuse suntu mari la parere, dar suntu acurate; căci datori'a Transsilvaniei pentru des sarcinarea pamentului face 35 milliône. Dar nefiindu cu potiția a scóte cametele din adausele la contributiune și din fondulu pentru rescumpararea pamentului, iar au trebuitu sa dea statulu anticipatiuni, care s'au urcatu pâna la summ'a de mai susu. Déca acestá declaratiune n'aru fi de ajunsu, va substerne dietei date autentice și detaiate. — În fine, venindu la votare, se priimescu proiectele comitetului.

Mai departe propune comitetulu, și cas'a priimesce,

1) că regimulu sa se 'ntieléga cu diete galitiana pentru anticipatiunile date tieri din cass'a statului,

2) a staru replatierea celorú 2,375,671 f., ce-i datorresce erariulu fondulu transsilvanu pentru desgreunarea pamentului, ori apoi de a luá 'n séma consideratiunile, ce aru fi, și despre ambele puncte a face senatului imperialu în sesiunea cea mai de aprópe propunerile de lipsa.

Cu acesteá, priimindu-se ambele, la propunerea lui Baritiu siedinti'a 48 se 'ncehia. (O siedintia fusese a senatului mai angustu.)

Déca preste sie dietei'a 50 a senatului imperialu trecemu câtú se póte mai pe scurtu, cititorii nostri speramu ca nu ne voru luá în nume de reu; un'a pentruca obiectulu de desbatero (drumul de feru dela Leopole la Cernautiu) e mai multu de natura comerciala și privata, decâtú politica și publica, alt'a ca desbaterile asupra lui suntu fôrte lungi, incurcate și mai preste totu seci, asiá încátu și noi aru trebui sa facemu studiu îndelungatu, pâna poté strabate în labirintele acestei cestiuni multu venturate. Espunemu dar summariter, ca principele S a p i e h a et Comp. se 'mbiasera a cladi drumulu, cerendu dela statu a li se garantá 5% la suta dela unu capitalu dela 31 milliône florini, în argintu. Propunerea acest'a se da unui comitetu spre consultare, și comitetulu 'ncuviintieza pretensiunea. Pecandu deliberéza cas'a asupra lui, pe atunci altu oferinte, fratii K l e i n se 'mbia a cladi drumulu pelanga garantarea de 5% la suta dela 28% milliône f. Ofertulu celu nou se da unui comitetu nou, spre a substerne unu reportu motivatu. Comitetulu acest'a propune a se garantá: nici câtú ceruse Sapiela, nici câtú ceruse Klein, ci mai putínu decâtú cel'a și mai multu decâtú cest'a: adica de a garantá: fără numirea persónei, dela capitalulu de 29 milliône venitulu curatu 1% milliону florini pe anu. Pentru ce comitetulu nu va fi preferitu ofertulu celu mai estinu, nu ne potemu esplicá; ne vine 'n minte (cititorii ne voru fertá digressiunea) de slug'a din poveste, care n'a voitú sa dea boii cu 110 f. căci stapánu seui demandase a-i dá cu 100. — Singurulu argumentu alu comitetului fu, ca pecandu Klein a cerutu platirea summelorú la jumetáti de anu, pe atunci comitetulu le au accordatu aceea numai pe anulu întregu.

Poién'a Merului 19 Novembre 1863.

Acéstá comuna, din districtulu Fagarasiului, insuméza preste 350 familii, avendu numai unu micu hotaru și adeca: dupa mesurarea din anulu 1860 prin ingeneriulu Rudolf, se găsescu 2781 jugere 1500 st. aratura, 1600 jug. 1200 st. fenatie, 23 jug. 700 st. pasiane, 6378 jug. 600 st. padure și 26 jug. 800 st. trestisii; eara peste totu 10,811 jug.; ear cea mai mare parte a pasianitului și a padurei, se póte asemená cu stepele din Arabi'a Petrósa.

Locuitorii acestei comune pâna pe la anulu 1847-48, își aveau fia-care locuinti'a în sátu, eara dupa aceea din ce în ce au început a se tragé pe la locurile cele mai marginasie ale acestui hotaru de cátra Holbavu întprejurulu virfulu numitu

Cetatiuea, pe piscu lu Ghimbavului— pe la colibele ce le au fia-care satenu in genere. Numerulu celor ce si-au parasitu locuintiele din satu insumeza la 80. Caus'a pentru care numai dela iobagia incóce, au inceputu a-si parasí casele din satu, si nu de mai nainte, credu a fi aceea: ca sub iobagia au fostu condusi, si pusi in respectu de fric'a essecutiuniloru si a pedepselor corporale; eara dela 1848, de candu numele de constitutiune aparú si de asup'ra orizontului nostru, asprimea legiloru de mai nainte se metamorfosa in legea, ce o avura si primii ómeni din lume Adam si Ev'a, candu ii puse in Paradisu: legea adica de a face ce voru voi. (? Red.)

Parte din locuitorii comunei P. Merului dupa scaparea de subt asprimea iobagiei, le veni mai netedu a-si parasí casele din satu, si a se trage la colibele loru pre la mosia; fiindu de principiulu acel'a, ca adeca: de este necesitate pentru deregerea drumului seau pentru podvada imperatésca s. a. se fia scutiti, sub cuventu ca suntu cu departare de satu si nu potu fi la totu momentulu de fatia.

Autorulu acestui articulu este de principiulu acel'a, ca totu ómulu ce fugé de datorintiele sale sociale, sparge societatea; nu suntu ómeni de consideratie, de onóre, ci suntu nisce ómeni fara caracteru, fara onóre, si in fine nisce demoralisati, le placu comploturile, moravurile cele rele, suntu vatamatorii ai societátii si daunatori ai interesseloru privatiloru si ale societátii; cáci densii se tinu de proverbulu acela; „e mai bine 'n satulu meu, ca nu'i popa nici biráu.”

Suntu daunatorl ai interesseloru particulare si sociale din mai multe privintie, si adeca:

1. Acésta comuna are numai o parte de pamentu oprita pentru totu felulu de róde de conservatu pentru iarna, si alti'a pentru liber'a pasiunire a viteloru in timpulu de véra, numitu izlazu. Pe candu satenii si trimitu vitele loru la izlazu anumitu, acei desbinati tinu animalele loru prin pasiunile, cositurile si semenaturile celor ce stau in satu, prevaricându candu la unulu candu la altulu, si pe urma nega atátu acestea, cátu si alte multe ilegalitati ce le comitu.

2. Acésta comuna avendu numai o bisericu, nici aceea nu o póte sustiné cu necesariile eii merunte, ba nici cárti din destulu; sa lasámu ca Vestmintele bisericesci, de nu le-aru mai doná cáte unu adevratu crestinu din cei ce locuiescu in satu, apoi aru debuí a-si cumperá singuri preotii din spesele Dloru; cáci acei ómeni desbinati nu se vedu prin bisericu in totu anulu dor nici de 10 ori, ba unii nici odata; in fine déca poporulu títoriu de acésta bisericu, nu va contribuí la sustinerea eii, si ale altoru locale publice, suntu de siguru, ca mortii nu se voru mai scula, ca sa contribuiésca la sustinerea loru; ba ce e mai multu, deaca preotii nu si-aru avé pamentulu loru propriu; munc'a sea proprie prin incesi bratiele loru, aru trebú sa devina intr'o miseria mare.

Nu sciú, deca acesti risipiti voru poté sustiné o bisericu separata, precumu cercara mai in anii precedeni, precandu cumu amu dísu mai susu, cu totii la unu locu nu potu sustinea un'a, fiindca venitululu acestei bisericé si case comunale leau rapitu títoriu a bisericéi „grecésca” din Brasiovu de pe timpulu absolutismului, sustinendu-se acumu biseric'a comunei numai cu creítiasii discului, prin care se aduna in fia care Dumineca: 15 pána la 20 cruceri.

Oare scusárilé acelorú desbinatori ai societátii, ca nu-si potu dá copiii si copilele la scóla, din caus'a departárei, suntu ele nisce motive concessionabile? Ne luámu voia a trage atentiunea Dnui Consiliaru alu scóloru asup'ra acestei impregiurári triste; caci credemu, ca legile guvernamentale si bisericesci privésicu nu numai pre cei ce se afla de fatia si pre cari locuiescu in sate, ci si pre cei indaratnici si cari fugu de societate! Oare aru meritá acesti risipiti dreptulu spre a se statornici pentru totu deun'a acolo unde suntu acum si unde se facu tóte abuserile spirituale si corporale, criminale si politice? Oare acelu hotaru, care nu are o impartire sistematizata, precum este la alte comune campene; unde campulu este impartitu in 2 seu 3 catimi, si unde fia-care locuitoriu are camu deopotriva, catime intr'o parte, cátu si in cealalta si la casu de o asemenea desbinare, nu le aru fi cu dificultate a imparti hotarulu. Hotarulu acestei comune, cum am mai dísu, prin mesurarea mai multoru ingeneri precedenti, si dupa positi'a locului celui muntosu, s'a divisatu in 13 parti ne egale numite plase, si unde unii dintre locuitorii cei mai avuti au proprietate mai in tóte acele 13 plase, pe candu altii póte numai in 2, 3 seu 4 plási.

Prin urmare, cá sa se 'ncungiure, ori ce incurcari prin risnirea loru, si cá in viitoriu sa nu se mai faca prevaricati de diferite forme: rogámu pre onor. autoritati competinte, a nu le concede dreptulu de a mai remané in asemenea irregularitati; ci din contra, a-si pune tóta energi'a si mii dócele spre a-i aduce acolo, cá sa-si intregésca comun'a la locu, si

a se numerá intre ómenii de caracteru, civilisandu-se, printre cei cápora le place societatea, fiindu mai supusi la ordine. P.

Prospectu politicu.

Déca 'n rendulu trecutulu amu amintitu numai despre cre-scerea conflictului intre Germani'a si Dani'a, acum polemu vedea insemnetatea acestei cestiuni din armatórele daté: Ministeriulu de resbelu prussianu (O. D. P.) au datu ordinu, cá trupele dela divisiunea 13 menite pentru Holstein sa stea gat'a de drumu. Aceste trupe in totu momentulu astépta mandatulu sa plece din garnisónele sele. Divisiunea despre care e vorb'a sta din regimentele de infanteria 13. 53. si 55. de care semai tiene brigad'a de cavalaria constatatóre din regimentulu 4 de cuirasieri si alu 8 de hussari.

Langa acestea mai suntu si altele destinate pentru casuri de lipsa. Pe scurtu din partea Prussiei suntu pentru intrebuintiarea in Holstein cam 20—24 mii de feciori desponibili. Saxoni'a inca arméza mereu.

Doi capitani de cavaleria se fia venitu in Ungari'a pentru de a cumperá cai usiori de cavaleria. Se vorbesece ca comand'a preste trupele saxone o va duce principele de coróna. Din partea Saxoniei si a Hanoverei se vorbesece se iese unu contingentu de vre'o 12,000. Maiestatea Sea Imperatulu Austriei inca arata unu interessu forte viu fatia cu espeditiunea holsteiniana. Doue divisiuni, se fia demandatu augstulu suvenanu se stea gat'a de drumu.— Preste totu se dice, ca trupele care voru intrá voru fi 24,000 si rezerv'a 45,000. Aceste trupe voru avea se intre si se sequestrezo ducatele Schleswig-Holstein, pána candu se va decide definitivu sorteá loru.

Dani'a adauge la fia careu din bataliunile sele cáte 400 feciori, concentreza trupe si le da ordine a slá gat'a de plecatu.

Intr'aceá in Frankfurt baronulu Dirckinck de Homfeld tramissulu regelui Danniei este eschisu dela siedintiele confederatiunei germane, ca reprezentantele ducatoru Schleswig-Holstein. Protestulu ce-lu da numitululu baronu se respinge.

Congresulu este primitu pána acumá din partea: Spaniei, Portugaliei, Italiei, Romei, Olandiei, Daniéi si Swediei, fora conditiuni, cu conditiuni din partea Belgiului, Elvetiei, si Turciei; in principiu de Austri'a, Prussia si Russia; Angli'a inse lu refusa.

In caus'a congressului dupa sciri din Paris se aude, ca Angli'a aru avé de scopu a mediloci o intielegere intre sin si intre Franci'a, prin carea apoi cestiunea danesa se capete o solutiune definitiva. Franci'a inse se dice mai de parte, ca nu póte uitá asiá lesne purtarea Angliéi fatia cu congressulu.

Unu telegramu alu Gaz. Trans. din Bucuresci ne spune, ca proiectulu de constitutiune (publicatu de „Nation”) asternutu de principele Cuz'a puteriloru garante, e scornitura „Buciumulu” inse vorbindu despre acesta tema ne spune, ca e asiguratulu din partea coresponditelui seu din Viena, ca proiectulu aru avea aprobarea unui angustu personagiu.

Mai adaugemu si urmatorele din „Reform'a.” — Press'a romána a inceputu se-si ia aventu dela venirea Ministeriului actualu, compusu din fiii si amicii pressei. Publicámu mai la vale unu prospectu despre fondarea unui nou diariu militarulu intitulatu Románi'a Militarulu, cu scopulu tandabilu si folositoriu de a aduná si cercetá institutiile vechi militare ale patriei násre, institutiuni care au facutu glori'a násra in trecut si ne au asiguratulu existenti'a.

A tratá totu ce se repórta la instructi'a óstei si a intretiné pe ostenu románu cu cunoscinti'a evenimentelorú din alte tieri, eata missiunea acestui organu de publicitate, missiune cu atátu de frumósa cu cátu este de grea; sa sperámu insa ca prin stáruintia, Redatiunea Romániéi Militarié va reusi a face din acésta foia unu adevratu organu demnu de numele ce pórtá, si ca intre Redactorii ei vomu avé placerea sa vedemu si alte capacitati militare din tíer'a násra cu atátu de necesari pentru redigerea unui diariu asiá de seriosu si de folositoriu armatei násre.

Unu altu prospectu ne mai anuntia aparitiunea unui nou diariu bulgaro-románu, politicu, literariu si comercialu, intitulatu Vítorulú si sub Redatiunea D-ului S. S. Racoyschi, care va aparea dela 1 Ianuariu 1864 in ambele limbi, de doue ori pe septemána, si a carui missiune va fi desceptarea spiritului de nationalitate si infratirea popóloru crestine din Orientu, care tinu in mána cheile Orientului si

care nu potu fi scapate și mărite de câtu numai prin ele insile. Ne pare bine ca unu altu diuaru vine sa ne dea dreptate și sa sustie aceleasi principii ca și noi. Felicitămu dar pe confratele nostru și-i urămu succesu bunu.

— Aftămu ca D. Ministru alu Culteloru și instructiunei publice a făcutu unu proiectu pentru infintierea unei academi de litere, spre regularea limbei și a ortografiei, cu atributionile academiilor franceze și altoru academi din Europ'a, a cării infintiere se dice a fi dupa proiectulu D-lui Ioann Ghica.

Se mai dice inca ca s'a pregatitu unu proiectu pentru îmbunatatirea stărei clerului și infintierea unui synodu romănu pe base largi constitutiunale, precumu și pentru unirea bisecei romăne prin synodu s. a. Se vorbesce asemenea și de unu proiectu pentru organizarea invetiamentulu publicu in tōta tiēr'a, care se lucrăza de mai multe luni de consiliu și care s'a terminatu dejă.

Aftămu asemenea ca s'au infintiati comisiuni in tōta tiēr'a, compuse din prefecti, presiedinti de Municipalitate, și comissari de recensiune pentru cercetarea și descoperirea averilor miscătore și nemiscătore ale statului, numai in ceea ce aternă de Ministeriulu Culteloru, averi care au potulu sa se instrăinesse și sa se calce, și se dice chiaru de acumu, ca s'au și descoperitu mai multe mosti instrăinate.

Se mai dice inca ca tote processele monastirilor statului s'au intreruptu pâna se va lamuri averea statului.

Varietăți și noutăți de di.

Pentru întregirea noului scaunu episcopescu gr. cat. din Gherl'a, la stămintele clerului diecesanu Mai. Sea S'a înduratu in 17 Nov. a 'ncuviinția facerea pasfloru de lipsa.

Despre universitatea din Iasi unu stimabilu d. professoru avu bun'a vointia a ne comunică unele date, care nu vomu a le tiné straine de publiculu nostru, cu atăt'a mai vertosu, căci ele suntu de viu interesu pentru ori care Romănu. Datele suntu: program'a cursurilor la universitate pe anulu 1863—1864. Facemu sa urmeze materiile și professorii:

Facultatea juridica.

ANULU I. Dreptulu naturalu și dreptulu gintiloru D. Dr. S. Barnuti. Dreptulu și procedur'a penala d. dr. O. Teodori. Dreptulu romanu (Istori'a și Institutele) d. dr. P. Suci.

ANULU II. Dreptulu comercialu — Procedur'a civila — Dreptulu civilu romănu d. Lic. G. Marzescu. Dreptulu romanu (Pandectele) d. dr. P. Suci.

ANULU III. Dreptulu publicu și constitutiunale d. dr. S. Barnuti. Dreptulu civilu romănu d. Lic. G. Marzescu. Econom'i'a politica. —

Facultatea filosofica.

Secțiunea științelor literare.

ANULU I. Istori'a d. N. Ionescu. Literatur'a (Cronicele romăne și in speciala a lui Ureche și M. Costin.) d. Lic. V. Alessandrescu. Filosof'i'a (Psihologi'a cu aplicari la Pedagogia și cu privire perpetua la Logica, Metafisica și Estetica.) d. dr. T. L. Maiorescu.

ANULU II. Istori'a d. N. Ionescu. Filosof'i'a (Metafisica lui Cant. introducere istorica. Critica ratiunei pure.) d. dr. T. L. Maiorescu. Literatur'a (Epopea latina.) d. Lic. V. Alessandrescu.

Secțiunea științelor exacte.

Analisa superiora. Calcululu differentialu și integralu d. Lic. N. Culiănu. Fisic'a. d. St. Micle. Geometri'a descriptivă d. St. Emilianu. Chimi'a d. St. Micle. Trigonometri'a sferica d. I. Popu. Științele naturale. —

Facultatea teologica.

Istori'a Bisericeșca Par. Episc. VI, Suhopanu, Archeologia biblica — *)

CONSILIULU ACADEMICU

T. L. Maiorescu, S. Barnuti, V. Alessandrescu, P. Suci, St. Micle, I. Popu, G. Marzescu, O. Teodori, St. Emilianu, N. Culiănu. —

14 prizonieri unguri, adusi de curendu dela graniti'a galitiăna la Vienn'a, fură transportati in patri'a loru, unde se voru predă judecatoriilor martiale.

(Jurnale noue romanesce.) Din Romani'a se anunția esirea duoru jurnale noue; unulu „Romani'a militara” — jurnala pentru ôste, — ear altulu: Viitoriulu, jurnalu politicu, literariu și comercialu, care va esi in limb'a romăna și 'n cea bulgara. —

(Crime infricosiate.) Unu cofetaru din Berlinu, fiindu plinu de datorii, se omori pre sine și tōta cas'a sea (sofi'a și 3 prunci), punendu otrava in bucatele dela prândiu. — O asemenea crima istorisă de enrendu „Erdélyi Posta” despre unu fecioru (se pare Romănu) din Bistr'a, care din resbunare asupr'a tatalui seu și a mumei celei mascere dete focu la casa, și esindu tatalu seu la elu lu tocă 'n capu de mori; asemenea facu și mumei și la 3 copii, parte omorindu-i, parte aruncandu-i in focu.

*) Locurile goalese voru suplini prin concurse la 1 Ian. 1864.

Redactoru răspunditoru Zacharia Boju.

Mai nou.

Din unu telegramu a lei „Herm. Ztg.” din Vienn'a estragemu: In siedinti'a senatului imperialu de eri (Vineri) au respunsu Rechberg la interpelatiunea facuta de Rechbauer in privinti'a Schleswig-Holstein-ului, ca Austri'a va sustienea tractatele de Londr'a, ca pre ducele Fridericu nu-lu pōte recunōsce successoru legalu, ca prin urmare nu pōte concede ocuparea in favōrea lui. Austri'a remane pre lenga esecutiunea confederatiunei, cărei va și dă ajutoriu, mergandu mâna 'n mâna cu Prussi'a. O parte din senatulu imp. și arata nemultiamirea cu respunsulu.

Nr. 36481—1863.

Nr. 65—3

PUBLICATIUNE.

De ôre ce corpulu professoralu la academi'a juridica reg din Clusiu, prin prea innalt'a decisiunea a Maiestății Sele ces. și apost. reg. din 13 Nov. a. c. este denumitu, — cursulu juridicu se va incepe cu 1 Decembre a. c. — ce cu acea adaugere se publica, — că voitōrii de a ascultă drepturile la aceasi academia, sa se insinueze câtu mai ingraba la directorulu academiiei Paulu de Istvánffy, consiliaru de curtea apelativa in pensiune; — ducendu cu sine atestatele prescise, — spre a se poté inscrie ca auditori. —

Din siedinti'a regescului Guvernu transsilyanu tinuta la Sabiuu in 22 Novembre 1863.

C r e n n e v i l l e m. p.

Páll Sándor m. p.

Nr. 66—1

Concursu.

Statijnea de invetiatoriu din Almasiulu mare, care este impreunata cu unu salariu de 100 f. v. a., quartiru și lemne — se afla vacanta; cei ce voiescu a ocupă acēsta statijnea sa se infatiseze sēu adreseze la subscrisulu cu documintele cuviințioșe pâna 'n 10 Dec. a. v. 1863.

Secarambu in 17 Novembre 1863.

S a b i n u P i s o,

Protopopulu Tractului Gioajului II.

Nr. 67—1

O familia onesta

doresce a luă in quartiru și costu trei sēu patru domnișiore tinere, care potu invetiă totdeodata și tōte lucrurile femeiesci.

Domnișiore de aici asemenea se instruza in tōte lucrurile femeiesci, precum și in luarea mesuriloru, desemnarea croitureloru și facerea haineloru. Invetiarea in curendu se garantēza.

Asemenea doresce o veduva solida de ampioiatu, a fi priimita intr'o casa domnēșca că educatōre; dēns'a aru preferi unu locu la tiēra ori in Romani'a.

Onestitatea eii se garantēza.

Intrebari mai deapropē se facu in piati'a mica Nr. 404; etagi'a I., usi'a stānga, — ori și la on. Redactiune a „Tel. Rom.” Sabiuu in 2 Decembre n. 1863.

Preturiile de platia

din Sabiuu, Vineri in 22 Nov. 4 Dec. 1863.

	fl.	xr.
Grăulu de frunte, galēt'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de cōda „	3	20
Secar'a galēt'a nemtiēșca (Metzen) *)	2	7
„ de midilocu „	1	93
„ „ cōda „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ cōda „	1	27
Cucuruzulu galēt'a nemtiēșca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 22 Nov. | 4 Dec. 1863.

Metalicele 5%	74 20	Actiile de creditu	178. 60
Imprumutulu nat. 5%	80. 85	Argentulu	121. 50
Actiile de banca	785	Galbinulu	5. 81

Editoru și tipariulu tipografiei diecesane.